

FLICC

FLICC lyhyesti

Käsitteen **FLICC** on kehittänyt australialainen John Cook, ja käsitteen tarkoituksena on määritellä disinformaation viisi päästrategiaa: **F**ake Experts eli Pseudoasiantuntijat, **L**ogical Fallacies eli Virhepäätelmät, **I**mpossible Expectations eli Mahdottomat odotukset, **C**herry picking eli Valikointi, ja **C**onspiracy Theories eli Salaliittoteoriat.

FLICC-konseptin tarkoituksena on auttaa tarkastelemaan kriittisesti etenkin internetissä olevaa tietoa ja tunnistamaan disinformaatio. Tarkoituksena on myös tuoda suurelle yleisölle esiin, kuinka tieteellistä informaatiota käsitellään – niin oikein kuin väärin. Ymmärtämällä menetelmät ihmiset tulevat vastustuskykyisemmiksi disinformaatiota kohtaan.

FAKE EXPERTS eli PSEUDOASIAANTUNTIJAT

Tällä strategialla tarkoitetaan sitä, kun ihmiset tekevät väitteitä ilman todellista asiantuntemusta. Jos ihminen tekee esim. väitteen lääketieteeseen liittyen, muttei ole lääketieteen ammattilainen, on syytä epäillä väitteen todenmukaisuutta. Tämän kategorian alle lukeutuu myös esim. se, että yksittäisten, yleistä ymmärrystä vastaan olevien tutkijoiden huomiot nostetaan esiin merkittävinä.

LOGICAL FALLACIES eli VIRHEPÄÄTELMÄT

Kun todennettavissa olevista tosiseikoista tehdään väriä johtopäätöksiä, puhutaan virhepäätelmistä. Yleisenä esimerkkinä voidaan antaa vaikka väite: "ilmasto on aina muuttunut, joten ilmastonmuutos ei ole yllättävä tai luonnoton asia". Virhepäätelmiin lukeutuvat myös mm. harhautusyrikykset, esim. väite "Nykyinen ilmaston tila on vain seurausta pienestä jääkaudesta" sekä epäselvyys, esim. väite "lämpömittarit eivät ole tarkkoja, joten ilmastonmuutosta ei voi niillä todistaa".

IMPOSSIBLE EXPECTATIONS eli MAHDOTTOMAT ODOTUKSET

Vaatus siitä, että tieteellä pitäisi olla täysi varmuus jostain asiasta. Tällaisen toiminnan tarkoituksena on nakertaa uskottavuutta tutkijoihin. Yleinen väite voisi olla esim. "Tutkijat eivät voi ennustaa ensi viikon säätäkään, miten he voisivat ennustaa ilmaston tilanteen sadan vuoden päähän?". Tämän kategorian alle kuuluu myös vaatimus jatkuvasta tarkentamisesta, eli siitä, kun tutkijalta saadaan vastaus kysymykseen, mutta vaatimus todisteista kasvaa. Esim. "Joo, merenpinnat nousevat, mutta eivät kiihtyvällä tahdilla".

CHERRY PICKING eli VALIKOINTI

Kirjaimellisesti omia ajatuksia tukevien tutkimustulosten ja väitteiden hyväksyminen ja nostaminen esiin, jättäen pois kaikki omia argumentteja tukemattomat totuudet. Myös omia argumentteja tukevien lainausten käyttäminen niin, että alkuperäinen konteksti jätetään pois, lukeutuu tähän kategoriaan. Myös omat, henkilökohtaiset huomiot ovat osa valikointia, esim. "Tänään satoi lunta, mikä ilmastonmuutos?".

CONSPIRACY THEORIES eli SALALIITTOTEORIAM

Klassinen tapa argumentoida niin, että asioiden aiheuttajiksi tai totuuden salaajiksi esitetään jokin ylempi, salainen taho. Salaliittoteorioita on lukemattomia, viimeisimpiä suuria salaliittoteorioita ovat esim. väitteet siitä, että USA:n 2016 ja 2020 presidentinvaaleissa olisi ollut vaalivilppiä. Taustalla on usein uskomus siitä, että informaatiota salataan pahoissa tarkoituksissa. Esim. ilmastonmuutoksen kohdalla väite voisi olla “ilmastonmuutoksesta puhuvien tutkijoiden tarkoituksena on viedä ihmisiltä vapaus” tai “tutkijat saavat rahaa siitä, että puhuvat ilmastohuijauksesta”.

Lähteet:

Hyvönen, A.-E. & Pyrhönen, N. (toim.). (2024). *Salaliittoteorioiden politiikat - Yhteiskuntatieteellisiä näkökulmia*. Vastapaino. Open Access:

<https://vastapaino.fi/media/f/7848>

<https://skepticalscience.com/history-FLICC-5-techniques-science-denial.html>

